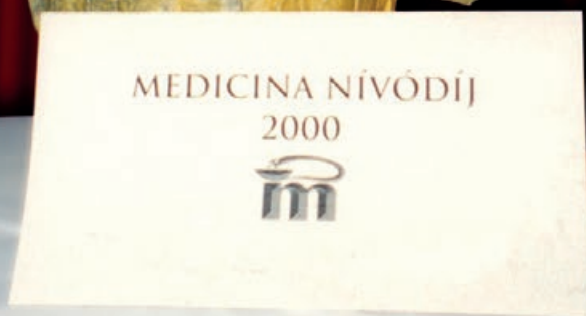
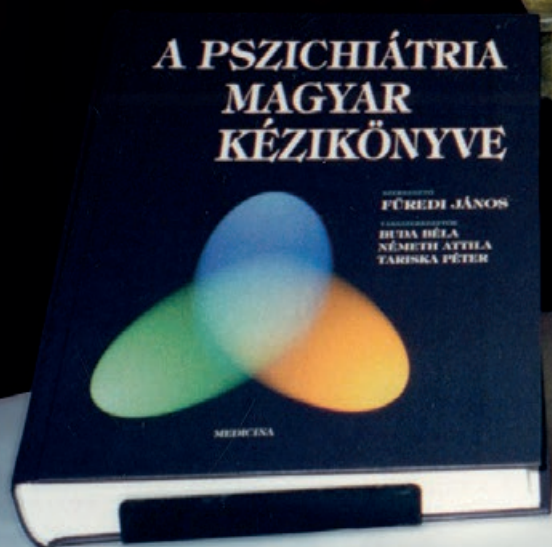

80 ESZTENDŐ TÖREDÉKEI

Bagdy Emőke
Csiszér Nóra
Danics Zoltán
Farkasvölgyi Frigyesné
Kapusi Gyula
Kurimay Tamás
Molnár Károly
Moretti Magdolna
Németh Attila
Rihmer Zoltán
Szádóczky Erika
Tringer László
Turjányi Katalin
Vértés Gabriella

Úgy kell élni, hogy bármikor meghalhatunk, és úgy kell tervezni, dolgozni mintha örökké élnénk! Más szavakkal:

„Tégy jót, és mindig gondolj arra, hogy lehet, hogy az utolsó órátad éled.”

(Talmud)

Tartalom

Köszöntő helyett	04	A mentor-tanítvány kapcsolat barátsággá érett...	22
Az európai szintű rezidens képzés szervezésében vezető szereped volt...	07	„A Johnny az egy szociális zseni!”	24
Gondolatban százszor összeraktam, hogy mit szeretnék elmondani	09	Mindig az osztályvezetőnek kell elvinni a balhét...	25
Először elmondta a jót, és csak utána következett a kritika...	12	Te voltál az, aki bekapcsoltad a magyar pszichiátriát a nemzetközi vérkeringésbe...	27
Nemcsak orvosegyetemre, hanem főorvos egyetemre járt!	15	Köszönöm, hogy még a kórusunkat is meghallgattad!	28
Az imponáló lazaság mintaképe...	16	Tőled lehetett megtanulni, hogy mindig van kiút...	29
A hazai pszichiátria korszak-meghatározó fenomenjéhez szólok...	17	„Irigyeltem és irigylem máig tartó energiádat”	30
Ha külföldről hazatért, azonnal bevezetett egy új módszert!	18		
„Nevedhez hosszú éveket átölelő szakmatörténeti események fűződnek”	20		

Köszöntő helyett

Bemutakozó honlapján felsorolja, hogy igazságügyi szakértő, addiktológia és pszichoterápia szakorvos, családterapeuta és kiképző, az viszont valahogy lemarad, hogy színdarabot is rendezett. Kevesen tudják, de élete egyik legboldogabb pillanata az volt, amikor színpadra állította a Madáchban a világ színpadain leggyakrabban játszott darabok egyikét, az „Egy pohár víz” című komédiát. Akkor miért nem a nagy szerelmet, a színházat választotta a fiatal Füredi Jani? Mert úgy vélte, igazi nagy rendezőnek ott van Szinétár Miklós, nála jobban úgysem tudná csinálni, ő meg maximalista volt mindenben.

Füredi János másik nagyon boldog pillanata, amikor a Lipót csúfos megszüntetése utáni küzdelmét siker koronázta, és megszületett az új országos intézet, az OPAI. A harmadik meg – és amikor felidézi könnybe lábad a szeme – az 50. házassági évfordulójuk. Bécsben ünnepelték Zsuzsával, megszokott helyükön. János lefoglalt egy négy személyes asztalt. Amikor megérkeztek, a pincér kedvesen terelte őket tovább egy nagyobb asztal felé. János vitázott egy darabig, hogy de ő csak négy személyes asztalt foglalt, aztán értetlenül leült a sokkal nagyobbhoz, ahová meglepetés-ként pillanatokon belül megérkezett a család.

A boldog pillanatok után jönnek a büszkeségek! A Pszichiátria Szakmai Kollégiumban kétszer választották meg elnöknek, harmadszorra már

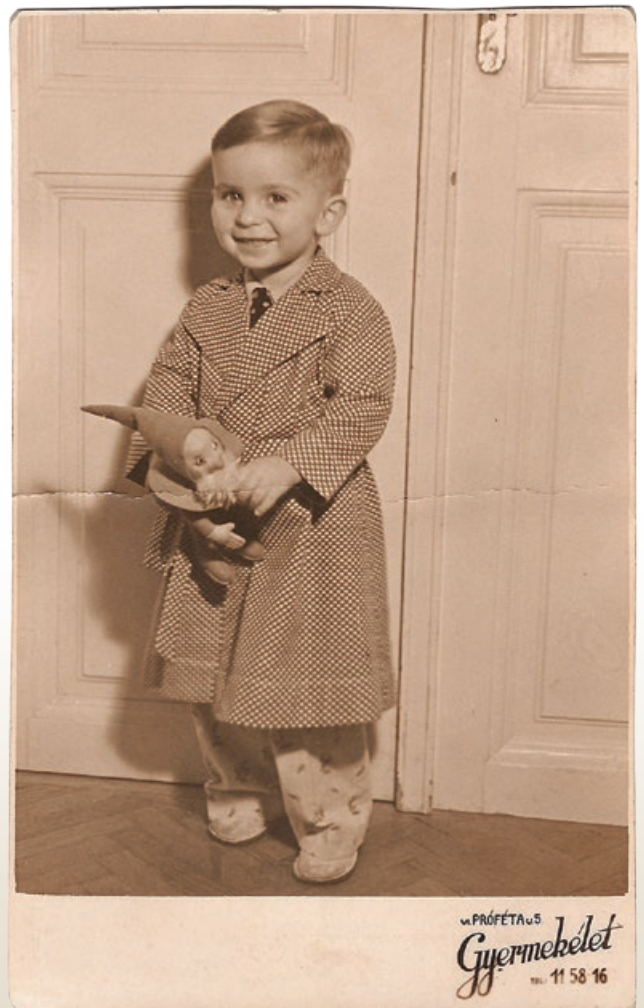
nem nevezte ki az aktuális miniszter, mondván a gyógyszergyártó cégek uszályába került.

– „Bűnlajstromom” teljességét nem tudom felsorolni – meséli –, de néhányat közülük megemlítenék, amelyeket büszkén vállalhatok. Az Őszi Pszichiátriai Napokat 24. alkalommal rendezzük meg 2017-ben a „Pszichiátria és kultúra” témájában. Ilyen hosszú idő alatt mindössze kétszer hangzott el egy-egy mondat valamelyik gyógyszerről. Eleinte egyetlen cég szponzorálta a rendezvényt, majd az utolsó 6 évben többen is támogattak minket.

Továbbképzés fiatal munkatársaknak. Norman Sartorius genfi tanszékvezető egyetemi tanár kezdeményezte, hogy a fiatalokat olyasmire kellene tanítani, ami az egyetemi curriculumban nem szerepel. Ennek az ötlenek a megvalósulását 2 éven

Kitalálják melyikük a kis Füredi Jani?
(A felülről számított második sorban, jobbról a hatodik)

keresztül egy, majd a további 7 évig egy másik cég szponzorálta, így a fiatal kollégák számára évente kétszer volt rendezvény. A témák a következők voltak: „hogyan kezdünk el kutatni”, „hogyan olvassunk szakirodalmat?”, „hogyan készítünk elő publikálásra egy témát?”, „hogyan tartunk előadást?”, „hogyan készítünk posztert?”, illetve „hogyan kell önéletrajzot írni?”.

Az oktatók törzsgárdáját Sartorius professzor, Sir David Goldberg és én alkottuk, míg Kelet-Európa különböző országaiban, ahová mint „vándorcirkusz” jutottunk el, más helyi egyetemi tanár is részt vett a tanításban. Az első rendezvény 1995-ben Budapesten, a Nyéki úton volt, ahol annak az

épületnek a lépcsőjén készült a mellékelt fénykép. A kiképzett fiatalok közül ma már két egyetemi tanár, két megyei szakfőorvos, két egyetemi docens, két gondozóvezető került ki.

Aztán itt van a „Pszichiáter professzorok és tanítványaik klubja”, 3 alkalommal rendeztük meg. 6 egyetemi tanár (Degrell István, Janka Zoltán, Kopp Mária Tringer László, Trixler Mátyás és jómagam) vett részt rajta, mindenki hozhatott két-két fiatal munkatársat. A tanítványok részére egy óra állt rendelkezésre, ezen belül szabadon választhattak, milyen hosszú legyen a prezentációjuk és mennyi időt hagynak az őket bírálók számára. Szigorú vitákat vezettünk, de bővelkedtek „jó tanácsokban”. Az értékelés alapján sorrendet is felállítottunk. Az első helyet Kéri Szabolcs, aki ma már egyetemi tanár, az Európai Tudományos Akadémia tagja és az OPAI tudományos igazgatója, a második helyet Berecz Roland – azóta intézetvezető igazgató – nyerte el, míg a harmadik helyezett Osváth Péter lett, mai titulusa egyetemi docens.

A cégek támogatása nélkül az MPT vándorgyűléseit sem lehetne manapság megrendezni 1000–1400 résztvevővel. Visszaemlékszem az elsőre, Elnökségem idején Sopronban tartottuk 50 fővel és egyetlen cég szórólapjával...

Bemutakozó honlapjával kezdtem, azzal is zárom. Nem idézem fel kitüntetéseit, előadói útjait, az általa szervezett szimpóziumokat, válogatott lapszerkesztői munkáit, de még azt sem írom le, hányan és kik szereztek tudományos minősítést a keze alatt.

Inkább eredeti, füredis megszólítását másolom ide: „Gratulálok, Ön egy bátor és szerencsés

ember mivel megtalálta honlapomat. Bátor, mert napjainkban, hazánkban nem igazán elfogadott egy pszichiátert keresni... a többséget alkotók a problémák gyökerét inkább valami szomatikus bajban látják, és addig kutatnak, amíg ad valaki valami tablettát vagy lesz, aki megoperálja avagy csatlakozik az ezoterikus-jósdás-energiaadó-töltő-álomfejtő hívők csoportjához.”

Aztán leírja, hogy milyen pszichotikus zavarok kezelésében áll a páciensek rendelkezésére, majd így folytatja: „Szerencsés is Ön, mert amennyiben ilyen gondokkal találkozik, akkor munkatársaim és jómagam készséggel állunk rendelkezésre a kivizsgálásban és a gyógykezelésben egyaránt.”

Nos, hogy mennyire vagyunk bátrak, azt ki maga dönti el, abban azonban biztos vagyok, hogy valamennyien szerencsések vagyunk, hogy ismerhetjük Füredi Jánost, és hogy együtt dolgozhattunk, dolgozhatunk vele! Kívánom neki és magunknak egyaránt, hogy még sokáig legyen így! Éljen sokáig kedves János!

B. Király Györgyi

Füredi János köszöntései nyolcvanadik születésnapja alkalmából, ahogyan barátai, munkatársai, kortársai, tanítványai összegzik munkáját, vezetői kvalitásait, személyiségjegyeit, vigyázva arra, hogy véletlenül se magasztalják, elvégre sok egyéb mellett: ezt sem szereti.

Az európai szintű rezidens képzés szervezésében vezető szereped volt...

Kedves János!

Születésnapod a köszöntésen kívül lehetőséget ad arra, hogy visszaemlékezzek azokra a fontos pillanatokra a melletted töltött munkakapcsolatban, melyek alapvetően meghatározták pszichoterápiás szakmai fejlődésem állomásait.

Első találkozásunk még a hajdani szép medikus bálók idején volt, amikor Te már pszichiáter szakvizsgára készülő orvos voltál, én pedig medika. Végtelenül szomorú voltam, hogy nekem nem sikerült az akkori politikai helyzet miatt „csak” Fogorvosi Karra bekerülnöm.

Aztán teltek-múltak az évek, a pszichiátria iránti elköteleződés szintű érdeklődés változatlanul érlelődött bennem. S ekkor történt a csoda: kemény küzdelmed, szakmai érveléseid meghozták az eredményt, s szakvizsga szintre emelkedett a pszichoterápia. Ez adta meg mind nekem, mind sok kollégámnak azt a lehetőséget, hogy ráépített szakvizsgaként elszámolt ismereteit megvalósítsa a betegellátásban, és szakmai identitása érvényesülhetett.

A szakvizsga előtti rezidens hónapjaim már szárnyaid alatt, a Nyéki úton kezdődtek, s nagy szerencsémre két kolléga megüresedett helyének egyikét főállásban egészen a Lipót bezárásáig betölthettem.

Mi is volt az osztály varázsa?

Elsősorban olyan családias kollegiális légkör, ami nem nélkülözte a szakmai színvonalat, fegyelmet. Főnöki mivoltod nem autoriter szankciókat

diktált. A reggeli megbeszéléseken épp úgy hozzászólhatott a legifjabb rezidens, vagy foglalkoztató, mint a „nagy öregek”. Az ezt követő viziteken kontrolláltad a beteg állapota mellett terápiás további lépéseim struktúráját, s ott is baráti hangnemű tanácsok hangzottak el, melyeket szinte várt az ember, s nem félszegen léptem a kórterembe.

Köztudott, hogy az európai szintű rezidens képzés megszervezésében vezető szereped volt.

A rezidensek által is igen nagyra becsült keddi-csütörtöki betegbemutatók példaértékűek voltak. Első alkalommal – mikor jelen voltam – Charcot híres keddi betegbemutatói jutottak eszembe. Ezek az alkalmak lehetőséget adtak az alapszintű tudás megmérettetésétől a magasabb

A képen többek között Arató Mihály, Cserne István, Kabács Nikolett, Tényi Tamás, Balázs Judit, Mátyásy Adrienne, Kárpáti Róbert, Osváth Péter, Radics Judith, Csomós András, Szendi István, Danics Zoltán, Vandlik Erika, Unoka Zsolt

szintű szakmai vitákra. A 90-es évek egykori rezi-denseinek nagy része ma már osztályvezető főorvos. A szakma mellett a kollegiális magatartás illemtanából is láttam Tőled példát: Kun Miklós egy alkalommal meglátogatta a nagycsoportot, és egy esetismertetést is. Olyan tisztelettel és szeretettel fogadtad, aminek láttán sok fiatal érzekelte, hogy az idősebb generációnak így kell megadni a megbecsülést.

Szemléletedben a sok szakmai szempont egyike volt munkatársaid részéről a publikálás, és konferenciákon való aktív részvétel igénye. Az osztályra való bekerülésem után igen hamar „bedobtál a mélyvízbe”. Ettől egyszerre lett az emberen úrrá a szorongás és az öröm. Így indult el a Magyar Pszichiátriai Társaság konferenciáján „Torticollis hipnoterápiája” előadásommal az a mai napig tartó szakmai folyamat, melyben az egyik fő érdeklődési területem a pszichogén mozgászavarok pszichoterápiája. Ösztönzésed ezzel nem ért véget... jött a Hipnózis-Hipnoterápia könyv szerkesztői terve. Nem foglalkoztál szorongásommal, és megszületett a 2006-ban Nyíró Gyula díjat kapott könyv, melynek sikere nyomán megjelent a második bővített kiadás is.

Teltek-múltak az évek. Mintha megérezted volna az OPNI felé közeledő viharfelhőket. Ekkor

született a Mensana 2004 Kft. létrehozásának gondolata. Így lehetőséget kapott sok kolléga a magánrendelésen kívül szakmai megbeszélésekre, oktatási fórumokra, s mikor 2007-ben el kellett hagynunk a betegeknek, s magunknak biztonságot adó otthont, a Nyéki-t, „menedékházunk” már működött. Sajnos ebből a Paradicsomból is kiűztek minket 10 év után. Te időközben sem tétlenkedtél, s akkorra már Németh Attilával közösen az új Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet átvette a szakmai irányítást.

Az ember úgy gondolja, hogy születésnap köszöntőt írni nem is olyan nehéz... hát nem így van. Fentiek csupán rövid, tömör összefoglalóját adják annak a sok-sok emberi és szakmai pozitív emlékeknek, melyekben a Veled való munkakapcsolat folyamán részesülhettem.

Köszönet érte.

Legyen még számtalan alkotó terved, energiád az elkövetkezendő évekre!

Isten éltesse János!

Szeretettel:

Vértes Gabi

Gondolatban százszor összeraktam, hogy mit szeretnék elmondani. Sorra vetettem el minden korábban jónak tartott ötletet.

A pszichiátria, mint tudomány iránt érzett elkötelezettségem soha nem tagadtam. Most visszagondolva talán ez a vonzalom segített annak a megvalósításában, hogy a Medicina Könyvkiadó gondozásában megjelenhetett „A pszichiátria magyar kézikönyve”, nem is egyszer. Készülve a születésnapra lepergett előttem minden esemény, ami a könyv megjelenése előtt és közben történt.

Gondos előkészítéssel indítottuk a munkát, összehívtuk a szerkesztőket, szerzőket, hogy kellő információt kapjon minden közreműködő. Annyian gyűltünk össze a Medicina Könyvkiadó titkárságán, hogy folyamatosan pótszéket kellett hozni, meg kellett nyitni két szobát, hogy elférjünk. A feladatok kiosztása után többszöri egyeztetés történt, amin én mindig örömmel vettem részt.

Itt hallottam először Füredi Jánostól, hogy vonjuk be a munkába a fiatalokat, nekik is meg kell tanulni írni. Nagyon csodálkoztam ezen a mondaton, mivel ez nem fordult elő soha egyetlen készülő könyv kapcsán sem. Csodáltam azt a szervező munkát, ahogyan a kéziratok időre beérkeztek, azt a folyamatot, amíg a könyv a nyomdába kerülhetett.

A külföldi kiállításokat látogatva mindig csodálattal néztem a nagy kiadók gyönyörű könyveit, arra vágytam, hogy egyszer mi is ilyen nagyok legyünk! A könyv elkészült, mindannyiunkat nagygyá tett. Elsőként kapta meg 2003-ban a Nívódíjat. Forradalmi változást hozott szakmai tartalmában, kiállításában.

Az eltelt időszakban négy új kiadás jelent meg, mindegyik óriási sikert aratott. Mivel minden nagy könyvnek megszületett a rövid, tömör változata, ezért úgy gondoltuk, hogy ezt nekünk is követni kell, így készült el „A pszichiátria rövidített kézikönyve”, ami a hallgatók körében nagy siker volt.

Szőnyi Gáborral közös szerkesztésben megjelent minden idők legjobb „A pszichoterápia tankönyve” 2000-ben, 2008-ban pedig a második, átdolgozott kiadás. Buda Béla a könyvről írt recenziójában azt írja: „A könyv tehát mérföldkő, amely nagyon fontos és egyben jelzi az utat is, amin tovább kell menni”.

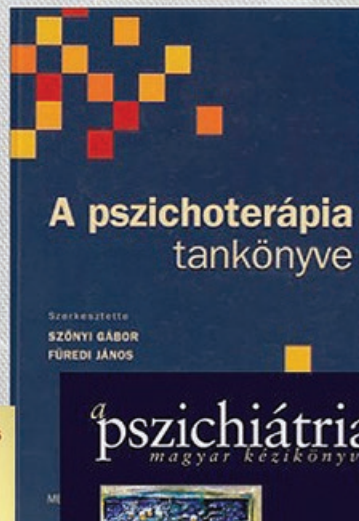

ségét, humánumát. Sokáig gondolkodtam, hogy kit hívjak segítségül, hogy olyan gondolattal zárjam a köszöntőt, amit szépen csak az igazán nagyok tudnak elmondani.

Felidéztem, hogyan született az ünneplott „A kényszer kapui” című pszichokrimije. Milyen hatalmas gonddal készült a borító, láttam az útkeresést, sokszor hallottam a kérdését; hogyan tovább?

A Medicina Könyvkiadó élén eltöltött huszonhat éves pályafutásom alatt sokat tanultam és tanulok ma is. Példaképnek tekintem Füredi professzor urat, akinek mindig is csodáltam a szervezőkép-

Választásom Márai Sándor „A hétköznapokról és az ünnepről” c. írására esett.

„Nézz utána, hogy minden napból, a legközönségesebb, sivár hétköznapból is ünnepet csinálj, ha pillanatokra is! Egy jóindulatú szóval. Méltányos cselekedettel. Udvarias mozdulattal. Nem kell sok az emberi ünnephez. Minden napba belecsempészhetsz valamilyen varázsos elemet, megajándékozhatod magad egy könyv igazságának negyedórás élményével, valamilyen homályos fogalom megismerésének kielégülésével, környezeted vizsgáztatásával vagy felderítésével. Az élet gazdagabb lesz, ünnepebb és emberibb, ha megtöltöd a hétköznapok néhány percét a rendkívülivel, az emberivel, a jóindulatúval és az udvariassal; tehát az ünneppel.”

Kedves János! Számomra ünnep volt minden nap, amikor találkoztunk, beszélgettünk!
Boldog születésnapot kívánok!

Farkasvölgyi Bori

Először elmondta a jót, és csak utána következett a kritika...

A Nyíró Gyula Kórház-OPAI főigazgatója – akivel különösen sokat küzdött egy új országos pszichiátriai intézet létrehozásáért – így emlékszik vissza az együtt töltött évekre, mindenekeelőtt a legendás „Nyéki”-re.

Az Orvostudományi Egyetem Pszichiátriai Tanszéke a legendás Nyéki, ami később Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem, majd Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar lett, amíg meg nem szüntették. Persze, hogy Füredi János nélkül nem lehetett volna az, ami.

1992/93-ban volt a professzor váltás a HIETE Pszichiátriai Tanszékén, amire ketten adták be a pályázatukat. A tanszéken dolgozó orvosok ritkán értettek egyet, de ebben az esetben mindenki Jánost kívánta tanszékvezetőnek. Így is lett. Emlékeim szerint sokáig nem történt semmilyen változás. Azután szép lassan elindultak az események.

János hazahívta Kanadából Arató Misit, akinek szakmai és emberi kisugárzása egyaránt jelentős volt. Megteremtette az első nagy, hazai epidemiológiai vizsgálat feltételeit, amit a Szádóczy Erika által vezetett munkacsoport tökéletesen megvalósított. Átszervezte a továbbképzés rendszerét, ami a jelenlegi Szakorvosi kötelező továbbképzés előfutárának tekinthető. Lelkes hallgatókkal és oktatókkal elindította a rezidensképzést, és bevezet-

te az osztályfőnöki rendszert, ami nagyon bevált. Szerkesztői zsenialitásának és diplomáciai érzékének köszönhetően megszületett A pszichiátria magyar kézikönyve, ami azóta számos átdolgozott kiadást élt meg, legutóbb 2015-ben jelent meg. Rengeteg konferenciát szervezett, kiváló moderátor volt. Igyekezett új témákat és előadókat találni. Szinte mindenki kaphatott lehetőséget előadásra, de ha valaki nem vált be, akkor többet nem kérte föl. Kereste a fiatal tehetségeket, továbbképzéseket tartott számukra a diakészítés és az előadás technikai rejtelméről. Mind a mai napig fontosnak tartja a kongresszusi fellépések előtti meghallgatást, a próba előadást, és éles szemmel veszi észre a bakikat.

Kiválóan kommunikált. A szakmában szinte mindenkivel volt személyes kapcsolata.

Demokratikus vezető volt. Döntései előtt kikérte munkatársai és beosztottjai véleményét. A negatív véleményét is mindig úgy közölte, hogy először elmondta a jót, és csak utána következett a kritika. Azóta is próbál engem erre tanítani, de én maradok az „in media res”-nél ☺).

Egy zseniális ötlet, hogy mégis legyen OPAI...

Erről még mindig nehéz objektíven írni. 2007-ben váratlanul felszámolták, bezárták, pusztulásra ítélték az OPNI-t – máig érthetetlen okból. Nem lehet kizárólag sem ingatlanpekulációval, sem a szcientológia aktivitásával, sem az egészségügyi vezetés dilettantizmusával megmagyarázni a hazai pszichiátria zászlóshajójának elsüllyesztését.

2007 április 1-vel leállították az új betegek felvételét, és decemberre minden osztályt bezártak. Miért hagytuk, hogy így legyen? – kérdehetnénk, de már minek. Sokunk fejé-

Első sor: Szabó Péter, Gádosor Juli, Füredi János, Huszár Ilona, Kopp Mária
 Hátsó sor: Szilárd János, Harmatta János, Szűcs Attila, Stark András, Kurimay Tamás, Szőnyi Gábor,
 Bitter István, Degrell István, Gerevich József, Nagy Zoltán, Ozsváth Károly, Németh Attila,
 Kassai Farkas Ákos, Rihmer Zoltán, Túry Ferenc, Janka Zoltán, Bánki Csaba, Trixler Máttyás

ben van egy hipotézis, de kezünkben nincs bizonyíték.

Tudtuk, hogy egy Európai Unióhoz tartozó ország nem létezhet országos pszichiátriai intézet nélkül, tudtuk, ha dilettáns politikusok meg is szüntetik, akkor is eljön majd az az idő, amikor újra meg lehet alapítani a új Lipótot. Innentől kezdve ezért harcoltunk Füredi Jánossal, Kéri Szabolccsal, Vízi Jánossal és Móré Csabával az Országos Pszichiátriai Központ keretén belül. 2010-ben az új kormány azonnal kimutatta nyitottságát egy új Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet létrehozására, és valóban felmerült az OPNI újrainvitása is. Az épület addigra annyira lerobbant, hogy – velem együtt – szinte mindenki elvetette ezt az ötletet és új helyszínben gondolkodott, melyek közül a Nyírő volt a legesélyesebb. Elkészítettük a szakmai tervet, sőt a megvalósítási tanulmányt is 2011 január végére, és már csak kormánydöntésre vártunk, amikor lelassultak a folyamatok. Értetlenül álltunk ezelőtt, mire kiderült, hogy a szakmán belül vannak OPAI ellenzők, akik külön tárgyalásokat folytatnak, ugyanakkor nyíltan nem ellenzik az országos intézet létrehozását, sőt – látszólag – támogatják, legfeljebb olyan feltételekkel, amelyek akkor nem voltak megvalósíthatók. A szakmán belüli „egyetemértésre” a kormány elbizonytalanodott. Füredi professzor zseniális ötletére a Magyar Pszichiátriai Társaság 10 pontban megfogalmazta a szakma legfőbb követeléseit, benne az OPAI létrehozását,

és ezt minden „opinion leader” aláírta. Látna az egyetértést, ennek hatására ismét megerősödött a kormányzati szándék, de facilitálásképpen meg kellett pályáznom a Nyírő Gyula – akkor még általános – kórház főigazgatói székét, hogy létrehozhassuk az OPAI-t. Ahhoz, hogy ez sikerüljön, nem volt elég ezt a pozíciót elnyerni, hanem szükség volt Füredi János, Kéri Szabolcs, Vízi János és még nagyon sok ember önzetlen segítségére és elköteleződésére. Nemrég derült ki, hogy János igazán nem gondolta, hogy valaha megvalósul az OPAI, de ez annál nagyobb tiszteletet érdemel, hogy egy olyan ügyért harcolt vállalva, aminek elérését lehetetlennek tartotta.

Valami más, azaz Lillafüred...

Az 1992-es MPT Vándorgyűlés olyan jól sikerült a lillafüredi Palotaszállóban, hogy sokan úgy éreztük, bárcsak mindig itt lenne a Vándorgyűlés. Mivel ez lehetetlen volt, ezért János, aki nem ismert lehetlent, kitalálta, hogy akkor más jellegű konferenciát tartunk majd itt. Nagyon mást. A kereteket is meghatározta. Az egyik nap legyen – Bálint Mihály után szabadon – „Az orvos, a beteg és valami más”, a másik nap pedig legyen „A pszichiátria és valami más”. Ezeket a „más”-okat találták ki évről-évre az ötletelők. Az első tíz évben János mellett Arató Mihály, Túry Feri és Rihmer Zoli képezte velem együtt ezt a csapatot, utána Jánossal ketten maradtunk,

tos volt, mint a program, de a színvonal egyenletesen magas maradt.

A magyar pszichiátria kézikönyvének ötletgazdája

A 90-es évek közepén tankönyv fronton még mindig csak a 60-as években íródott Nyíró könyv és a 80-as évek elején megjelent négykötetes Juhász-Pethő vagy Pethő-Juhász volt elérhető. Az egyik már elavult, a másik pedig nehezen emészthető volt a szakvizsga előtt állóknak. Füredi prof. ötlete volt a több szerzős könyv megjelentetése. Már a szerkesztők összeállítása sem ment simán. Én úgy kerültem bele, hogy az egyik neves hazai pszichiáter egyik pillanatról a másikra acting out-olt, és pótolni kellett valakivel. Így esett rám János választása.

Végül Buda Bélával és Tariska Péterrel négyen dolgoztunk a könyvön, de segédszerkesztőként két ifjú pszichiáter, Treuer Tamás és Belső Nóra is besegített. Már a szerzők felkérése sem volt sima ügy. Egy-egy témának több gazdája volt, másoknak egy sem. Lehetőleg ne maradjon ki senki, és minden irányzat képviseltesse magát. Voltak, akik nem vállalták és keresni kellett új embert. Voltak, akik vállalták, de nem írták meg időre, és volt, aki vállalta, de a végtermék nem volt megfelelő színvonalú. Minden fejezetet mind a négyen elolvastuk, és kritikai észrevételeinket leírtuk. Volt szerző, aki ezen megsértődött, és nem volt hajlandó javítani. Ez diplomáciai szempontból sem könnyű helyzet. A könyv érdekében új szerzőt kerestünk, vállalva az esetleges sértődést.

Szerkeszteni legalább olyan nehéz, mint egyedül írni egy tankönyvet, csak másképp nehéz. Főleg a legelsőt. Ebből tanultuk a legtöbbet. 1998 óta nyolcszor jelent meg A magyar pszichiátria kézikönyve, beleszámítva a rövidített változatokat is, és minden esetben átdolgozva, aktualizálva. Az évek folyamán nemcsak a szerzők, de a szerkesztők és társszerkesztők is változtak. Stabil pontként csak mi ketten maradtunk Jánossal. A legutóbbi nagy pszichiátria könyv 2015-ben jelent meg. János tudatosan törekedett arra, hogy minél több fiatal legyen a szerzők között. Társszerkesztőnk két fiatal kolléga – Bai-Nagy Kata és Somlai Zsuzsa – volt. Mindketten nagyszerű munkát végeztek. Büszkeséggel mondhatjuk, hogy ezeket a könyveket mindig sokkal többen veszik meg, mint ahány pszichiáter él hazánkban.

Németh Attila

de sikerült kooptálni a csapatba Moretti Magdit. János fantasztikus kapcsolatrendszere, Magdi eredeti ötletei, valamint a földhöz ragadt gondolkodásom (elegánsabban mondva pragmatizmusom) jól kiegészítették egymást.

Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy 24 éven keresztül mindig sikerült jó témákat és jó előadókat találnunk. A pszichiátria zavarok szinte teljes választéka terítékre került, beleértve a határterületeket is, a kardiológiától a bőrgyógyászatig. A „valami más” kategóriában – teljesség igénye nélkül – főtéma lehetett a gasztronómia, a rítusok, a sport, a film, a színház, az olvasás, a bor, az ünnep, a zene és nem titok, hogy a titkok is. Olyan sztárok (nem celebek) jöttek el, mint Gregor József, Haumann Péter, Hankiss Elemér vagy legutóbb Tom Hidvégi. Felejthetetlen volt Szilágyi András Liszt előadása. Ki ne emlékezne a műsoron kívüli Boncz-Kovács filmekre, a Mórotz Kenéz és Stark András négykezesére, a Túry-Arató-Janka trió Nyúl Béla zenekarára vagy a Gereben együttes citerajátékára.

A Lillyfüredi Napok nem sorolható semmilyen kategóriába. Egyesítette magába a tudományoságot, a happening jelleget (30-an a szaunában), az Ép testben ép lelkét (kispályás foci torna, melynek döntőjét, a hóviszonyok miatt, sörös kór show-k mellett döntötték el, megállapodva a döntetlenben).

Minden év november elejére szerveztük a Lillyfüredet. Így tapasztalhattam meg az időjárás változatosságát. Jól emlékszem, amikor napoztunk a szálló kertjében, de emlékszem akkora hóakadályokra is, amikor kocsival alig lehetett eljutni a Palotaszállóhoz. Az időjárás is ugyanolyan változa-

Nemcsak orvosegyetemre, hanem főorvos egyetemre járt!

Kedves János!

Szeretettel köszöntelek születésnapod alkalmából. Így kezdődik egy hagyományos köszöntő. De az első mondatból kimaradt az ominózus évszám! Szándékosan! Mert nincs jelentősége, hányadik évvedet taposod.

Ugyanezt írtam volna tíz, húsz évvel ezelőtt is. Mert nem tudom kinek hála, de Te nem változol. (Na jó, mondjuk kevésbé dús a hajkoronád... de egyébként???)

Ezért én azokat az éveket szeretném felidézni, mikor pályánk kezdetén voltunk, lelkes fiatalok a Lipóton. A színhely Kun Miklós professzor úr „híres” osztálya a „III/a nő”. Ott jelent meg egy szép napon Füredi doktor, aki nem sokkal korábban jött vissza Ausztráliából, ahol pszichiáterként dolgozott. Nem túlzás azt mondani, hogy rögtön valami pezsgés vette körül: dinamizmus, az új gondolatok, módszerek iránti nyitottság és kiváló szervező készség. Egy-más között ezt úgy mondtuk, hogy János nem csak orvosegyetemre, hanem főorvos egyetemre járt. Példa erre egy súlyos állapotú beteg esete, aki főleg aggódva hajoltunk, nem tudva merre induljunk, mi lehet a baj. Megjelent János, nem szólt semmit, nem töprengett közénk állva, de percekben belül „odaszervezte” Fehér György Artúrt, a zseniális belgyógyászt, és Tariska Péter neurológust, főigazgatót. Mi pedig felsőhajtottunk, most már itt a segítség.

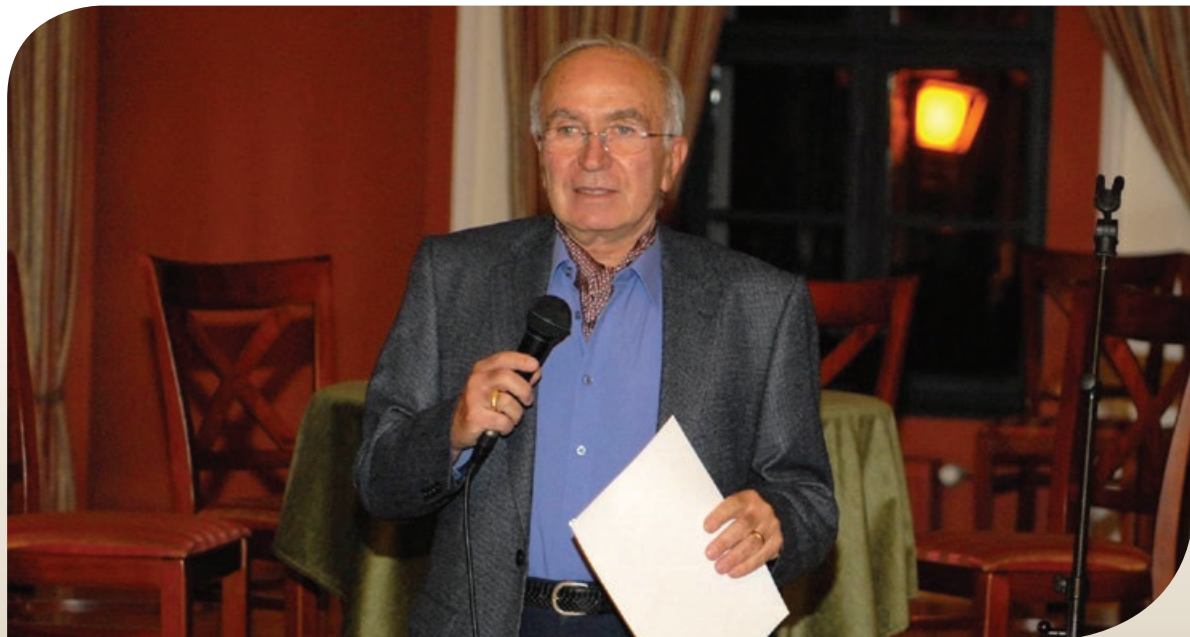
Másik tulajdonsága, ami ma éppúgy jellemző, mint akkortájt, az a könnyedség, ahogy a problémához, ügyekhez, feladatokhoz nyúl. Ez nem feületesség, hanem valami magabiztos elegancia, ami segít elkerülni a görcösséget, a szorongást, mindent, amitől a problémák óriásnak látszanak.

Most kéne abbahagyni, mert az a vád érhet, hogy elfogult vagyok. Ez persze igaz, így már csak egy dologról essék szó. Nem a tudományról, a sok-sok előadásról, könyvről, persze ez nagyon tiszteletre méltó. Hanem arról a mentalitásról, beállítottságról, stílusról, amit nemes egyszerűséggel hívjunk humanizmusnak. Ez jelen volt a kollégákkal, a betegekkel, a hallgatókkal való kapcsolataiban egyaránt. Mindig egyenrangúnak éreztük magunkat és valóban azokká is váltunk.

Mindezek miatt szívből köszöntelek az akárhányadik születésnapodon, remélve, és elvárva, hogy híuen őrzöd Önmagad.

Barátsággal:

Csiszér Nóra

Az imponáló lazaság mintaképe...

Kedves János!

destova 30 éve, hogy megismertelek. Nyugat-Berlinben találkoztunk, egy konferencián, ahol előadást tartottál a családterápiáról. Eladdig mindig csak karót nyelt előadókat láttam izzadságszagú merevséggel vagy kínos manírossággal szerepelni konferenciákon. Ezekhez képest Te az imponáló lazaság mintaképe voltál, aki nem görcsölt aprólékosan beosztott előadásvázlatokkal, hanem teljesen szabadon, jegyzetek és diasorozat nélkül beszéltél, szinte mesélve és a népek érdeklődve, élvezettel hallgattak. Köztük én is, bár bennem volt némi szorongás, vajon lehet-e ezt így. Lehetett.

Aztán nem sok idő elteltével kiderült, hogy Te leszel akkori munkahelyem, a Nyéki úti OTKI Tanszék vezetője. Megmentőként vártam Rád, hogy átvedd az osztályt és megszüntesd a sötét káoszt, ami addigra eluralkodott és a pszichiátriából való súlyos kiábrándulásom felé sodort. És Te megmentettél.

Számomra dologban nem tudtam egyetérteni Veled. Bizonyos ügyekben kifejezetten borsódzott a hátam jól bevált vezetési módszereidről, de egy dologban mindenkor fejet kellett hajtanom.

Ahogy a betegekkel bántál, az tisztességes, emberi és mindenféle megaláztatást kizáró megközelítés volt. És szerencsére ezt a munkatársaidtól is elvártad. Ezért máig roppant hálás vagyok Neked. Humánusot és korszerű szakmaiságot vittél a pszichiátria – hatalmával olykor visszaélő – rendszerébe. Barátságosan, sőt kedvesen viselkedtél a legegyszerűbb és a legnehezebb betegekkel, kollégákkal is. Ez akkoriban a hatalmuktól felfuvalkodott főorvosok között egyáltalán nem volt bevett szokás. Visszaadtad a pszichiátriában megrendült hitemet.

Az is lenyűgözött, ahogy az emberekkel bántál. Ajtód – a szó szoros értelmében – szinte mindig nyitva állt. Nem ült cerberus titkárnő előtte, mint más apró (és méretesebb) hatalmasságok ajtaja előtt. Nem igényelted az előszobáztatás sekély örömet. Egyáltalán – sok nárcisztikus vezetőtől eltérően – nem volt szükséged mások megaláztatására, leértékelésére. És hagytál mindenkit élni, mindenkinek adtál lehetőséget és részt a javakból, feladatokból.

Sajátosan tanítottad a családterápia fortélyait. Egy pszichotikus páciens családjával közösen kezdtük a terápiás ülést, ám hamarosan sürgős dolgod akadt, így szóltál, hogy csak nyugodtan

A képen többek között Hal Viktor, Silling Tibor, Danics Zoltán, Hal Viktorné, Haraszti László

folytassam és elmentél. Ekkor finoman szólva megszeppentem, mert családterápiás tapasztalatom közelített a nullához. Ma ez a paranoid szkizofréniával kezelt páciensünk gyógyszermentesen, házasságban él és 2 éve egyetemi hallgató, dacára 55 évének és súlyos diagnózisának.

Egyszer, korábban azt mondtad magadról: „Én egy felvilágosult abszolutista vagyok, csak nem tudom, mi az a felvilágosult.” Magam viszont a manipulálatlan demokrácia pártján állok, így a pszichiátriai társaság, a szakma közös ügyeinek megítélésében elég távol kerültünk egymástól. Olykor bizony haragudtam is Rád emiatt, de ez sosem akadályozott meg abban, hogy a szakma sűrűjéből toronymagasan kiemelkedő erőnyeidet elismerjem és szeressem benned az emberséges embert.

Mestere voltál mások megnyerésének, no meg a gyors ügyintézésnek. Nem mélyültél el feleslegesen semmiben, zsonglőrként pörgetted a legkülönbözőbb ügyeket fejedben, kezeid között. Persze olykor hiányzott, hogy beszéljünk is, csak úgy. Hát ilyenekre nem nagyon maradt idő az állandó rohanó tempóban.

Mert a tempó alig követhetően rohanó volt, de azért mindig akadt kevéske idő kikapcsolásra, pl. a teniszezésre is. Máig elmosolyodom, amikor felidézem a képet, ahogy főorvosok ülnek a tárgyalóban komoly képpel tanácskozva és te kipillantva közülük, kis szünetet kérsz, majd kisietve az aulába megkérdezed tőlem, hánykor lesz délután a teniszparti.

Legyenek boldog perceid, napjaid és éveid, isten éltessen soká, Füredi János!

Danics Zoltán

A hazai pszichiátria korszak- meghatározó fenomenjéhez szólok...

Kedves életre-szóló, örökös Barátom, János,

hát íme vége a hetvenkedés idejének, a komoly nyolcvanas korszak kezdődik. Ez a szám a lelki szemem előtt a vertikálisból horizontálisba mozdítva jelenik meg, a végtelen szimbólumaként. Végtelen, határtalan, időtlen korba fordulnak a (mások által) nyolcvannak nevezett évek. Mi már nem is számoljuk... Mivel magam is a közelében járok (mondhatni a nyomokban), leírom, miképpen szólal meg bennem a kortalanság életérzése:

„Lelkemben minden összeolvad,
Minden, mi volt, mi van, s mi lesz.
Oly altató, oly zsongító,
Oly békéltető ez a messi szesz.
Oly jó így állani a völgy felett.
S hallgatni bölcsen és betelten
A mélységben kavargó életet.”

(Reményik Sándor: A völgy felett)

Tudom, Te még messze vagy a kivonulástól, hiszen mindig is benn voltál a sűrűjében „a mélységben kavargó élet”-nek. Aktivitásod és életművészeted a szakmán belül és az „életélvezők” világában egyaránt irigylésre méltóvá tett. Zsonglőr szervezőként, a mutatványos ügyességével, egyszersem eltkélt terveid konok következettségével tudtad keresztülvinni, amit akartál. S mivel mindig voltak magasröptű céljaid, szüntelen tevékenységben láttalak életünk közös színterein. Amit pedig a leginkább méltatok, a személyes érdekeltségen túlmutató, odaadó életépítéset, elsősorban a hazai pszichiátriában!

Köszöntöm most mégis a sorstár-
snak, kortársnak, barátnak szól, nem a hazai pszichiátria korszak-
meghatározó fenomenjéhez szólok, akinek sorsa egybeforr a Lipótmezővel (OIE, OPNI-val), munkássága pedig mintegy ötven éven át meghatározó az ország elmegyógyászatának arculat kialakításában és minőség védelmé-

ben, hanem baráti öleléssel tiszteletadás az életmű előtt. Horatiussal szólva elmondhatod: „Exegi monumentum aere perennius...”!

Amit magadból adtál, az már része a szakma-történetnek. A maradandóság pedig – akárcsak az örökkévalóság – már kívül esik az emberi szemmel beláthatón...

„Mi marad meg belőlünk
Állandó egy csupán a földön
S mint csillagfény, bár nincs heve már,
tovább sugárzik örökkön – lélek volt egykor a neve.
Szétoszlunk, s létünk újra megnő,
Melyik berekben folytatod?
Mindegy, de úgy élj, mint az erdő hajnali fényben ha ragyog.”

(Voznyeszenskij: Óza)

Kedves János, szívből kívánom, hogy a „kavargó élet erdejének sűrűjében” kortalanságod (számolva nyolcadik) új évtizedében is sugározzon tovább a csillagod! Alkoss, írj, élj, örülj, maradj meg sokunk számára „talpra szökkenő gondolatnak”, mert csak így élhet és épülhet tovább a világ. Baráti szívvel, közös szakmai múltunk megőrző szeretetével öllelek:

Bagdy Emőke

2017. szeptember 01.

Ha külföldről hazatért, azonnal bevezetett egy új módszert!

Lelkes, fiatal pszichológusként került Füredi János mellé, végigasszisztálta a nagycsoport bevezetését, a terápiás közösség kialakítását, és még a „főnéni” megpuhítását is vállalta a Nyékin..

A Lipót...

1973-ban kerültem a Lipótmezőre az egyetem után, s az akkori rend szerint a Pszichodiagnosztikai Laboratórium-ban dolgoztam fél évet Mérei tanár úr felügyelete alatt. A labor minden osztálynak besegett, így a nagycsoportjáról elhíresült Kun osztálynak is. Így részt vehettem a nagycsoportokon is, melyet János vezetett be az osztály terápiás rendjébe.

Kun Miklós pszichoanalitikusan képzett terápiás orientációjú nagy műveltségű pszichiáter volt, aki sokat tett a hierarchikus pszichiátriai rendszer lebontásáért, a forgóajtós pszichiátria egyik megteremtőjeként. János az Ő osztályán dolgozott, s Ausztráliából hazatérve hozta magával ezt a nálunk akkor még ismeretlen módszert és szemléletet. A nagycsoport fontos lépés volt a pszichiátriai ellátás demokratizálásában, a betegek önrendelkezésének fejlesztésében, a szociálpszichiátriai szemlélet megteremtésében.

A nagycsoportokon nem volt előre meghatározott tematika, a betegek maguk hozták a témát, s egy idő után fontos szerepet játszottak az osztály rendjének kialakításában. Úgy láttam, ez egy hatékonyabb gyógyító közeget jelent a betegek gyógyulásában, rehabilitációjában a társadalomba való visszaillesztésükben. Mint lelkes, fiatal pszichológusnak, ez nagyon inspiráló volt számomra.

Mérei, aki a mentorom és mesterem is volt, nagyra értékelte János munkásságát, s segítette a módszer tudományos kutatásában. Később a nagycsoport a pszichoterápiás boomban a Pszi-

Kun Miklóssal

choterápiás Hétvége programjának is központi részét alkotta. Én is lelkes hívévé váltam a módszernek, egész szakmai életemben meghatározó szerepet játszott.

Mindig csodáltam, hogy János, aki könnyen megtalálta helyét a kevésbé demokratikus közegekben is, mennyire demokrata, liberális gondolkodású ember. Sokszor adta tanújelét az esetek iránti lojalitásának. A nagycsoport bevezetése a hazai pszichoterápiás gyakorlatba is ezt példázta számomra.

A Béla király út...

Mérei nyugdíjba küldése után nagyon megváltozott a Lipót, egyre kevésbé éreztem szakmailag otthon magam. Amikor más munkahely után néztem, először Buda Bélával tárgyaltam, aki 3 hónapos próbaidőt ajánlott fel, ami némi bizalmatlanságot jelzett számomra, így letettem róla hogy az ő osztályára menjek dolgozni. Ajkay Klára átment a Tündérhegyre, s János felajánlotta, hogy dolgozzam nála. Ő teljes bizalmat szavazott nekem, ami annak volt köszönhető, hogy Mérei szűk tanítványi csoportjához tartoztam. János mélyen tisztelte Méreit, s a tanítványok elégséges garanciát jelentettek neki.

A Kútvölgyi akkor pártkórház volt, de a legmodernebb pszichiátriai, pszichoterápiás rendszert működtette János vezetésével. 3 részlegben dolgoztunk, az ambulancián, a zárt részlegben és a pszichoterápiás Béla király úti részlegben. Mindenki minden részlegben megfordult, így nem a betegek követtek minket, hanem mi követtük őket,

s ez a rendszer hosszú távú pszichoterápiás kapcsolatot biztosított, így mind a gyógyítók, mind a betegek számára igen kedvelt volt.

János szakmailag igen ütőképes stábot hozott létre, különböző szemléletű kollégák dolgoztak együtt, s a terápiás közösség teljes mértékben megvalósult. A rendszer különleges aspektusa, hogy a Béla király úti részlegben a pszichológus volt a részlegvezető. Ez akkor nagyon szokatlan volt, s máig sem tudom, hogyan tudta ezt elfogadtatni a kórház vezetésével.

János nagyon hitt a terápiás közösség hatékonyságában, a különböző szakmák egy teamben való működtetésében, így nemcsak a pszichológusok voltak kiemelt helyzetben, de a nővérek is fontos részét alkották a terápiának, minden esetmegbeszélésen ott voltak, ők biztosították a folytonosságot, ráadásul fiatal, nagyon lelkes nővérgárda dolgozott az osztályon. A betegek erősen kötődtek az osztályhoz, vissza is jártak, a pszichoterápiás kultúrát hagyománnyá tették.

János sokat járt külföldre, konferenciákra, s ha hazatért, mindig hozott valami új módszert, amit azonnal be akart vezetni. Így indult el a családterápia, mely a 60-as évektől egyre inkább elterjedt Amerikában, de Európában is. János ragaszkodott hozzá, így beadtuk a derekunkat, el kell ismernem, nagyon hatékonyak bizonyult.

Ebben az időben különböző műhelyek alakultak a módszer kipróbálására, a Béla király út is ilyen szakmai műhellyé vált. Egyszer Velencén gyűltünk össze – János szervezte – mindenki demonstrálta egy családterápiás esetét. Igen pezsgő szakmai élet folyt akkoriban, s János nagyon tevékeny volt a szervezésben. Mivel az üléseket videóra rögzítettük, sokat tanultunk egymás eseteiből.

Igen jó hangulat uralkodott a teamben, alig vártuk a karácsonyi bulikat. Finom kajákat készítettünk, én zserbót sütöttem, gyermekkorom kedvenc sütijét. János nagyon kreatív volt a módszerek megújításában, így bevezette az osztályon a családi nagycsoportokat a betegek és a hozzátartozóik részvételével. Mivel kevés ágyon, nagy forgalommal dolgoztunk, ez segítette a betegek gyors hazatérését, az elfogadást a család részéről, s a pszichiátriai betegségekkel szembeni előítélet megszűnését. A családterápia erősödését jelzi a Családterápiás Egyesület működése, ez a legnagyobb létszámú pszichoterápiás egyesület, évenkénti konferenciával, kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal, melyek kialakításában János igen nagy szerepet játszott, ma is részt vesz az egyesület munkájában, mint kiképző családterapeuta.

Rezidensképzés...

A Nyékit egészen más team-kultúra jellemezte, sokkal hagyományosabb, merevebb forma ural-

kodott a kezelők kapcsolatában. Ez főleg a nagycsoportokon érződött, így János megkért, hogy vezesse vele nagycsoportot a Nyéki úton. Szerette volna ebbe a merev, hierarchikus világba becsempészni azt a demokratikusabb működést, amelyhez a Kútvölgyiben hozzászólt. Ez nem ment könnyen, mivel a főnővér igazi „főnéni” volt, nekem kellett őt megpuhítani.

Mivel szerettem utazni – én akkor az ELTE Földrajz Tanszékével jártam a világot – elhívtam ezeket a túrákra, s a liberálisabb egyetemi közeg lassan megváltoztatta, empatikusabbá tette. Talán engem is megszeretett, s így elfogadta ezt a más kapcsolati kultúrát, melyet Jánossal közösen képviseltünk, hiszen követtem a Nyéki útra, ami új kihívást is jelentett. Pszichiátriai rezidensképzés is folyt itt, a betegbemutatást János kettős vezetéssel szervezte meg. A vezető pszichiáteren (Szádóczy Erika) kívül pszichológus is részt vett a betegbemutatáson, hogy képviselje a pszichológiai, dinamikai szemléletet. Így a leendő pszichiáterek megismerkedtek a pszichológus gondolkodásával, módszereivel, s a pszichiátriai diagnózis felállításában játszott szerepével. Ez egyrészt megnövelte a klinikai pszichológusok presztízsét, másrészt a legjobb lipóti hagyományokhoz nyúlt vissza, Kun Miklós és Mérei Ferenc együttműködéséhez. A mi rezidensképzésünk nagyon népszerű volt, nagyon sokan jelentkeztek rá.

Bár nem voltunk hagyományos pszichiátriai osztály, de gyakran kerültek hozzánk pszichotikus betegek is. Sokszor kellett megküzdeni az elfogadásukért, főleg a nagycsoportokon. Nehezen fogadták el a roma betegeket is, ilyenkor János egyértelműen kiállt mellettük. Minden diszkrimináció esküdt ellensége volt, s határozottan kijelentette, hogy nem tűri el a megkülönböztetést az osztályon.

Kedves János!

Örülök, hogy hosszú évtizedeken át együtt dolgozhattunk! Még sok erőt-energiát, feladatokat és persze jó unokázást kívánok!

Kapusi Gyula

„Nevedhez hosszú éveket átölelő szakmatörténeti események fűződnek”

Kedves János!

Bárhogy is igyekeztem több mint fél évszázados pályafutásunk során, mindig egy év lemaradásban voltam mögötted. Ezt a „hátrányt” örömmel vállaltam, annál is inkább, mert kezdeményezőkézséged, következetességed, vezetői és szervezői adottságaid mindig is példa volt számomra.

Szigorló évem során, 1962/63-ban – már egyértelmű volt, hogy elmeorvos leszek – személyes kapcsolat révén kijártam a „Lipótra”, mégpedig Fejér Artúr osztályára. Ennek a lehetőségnek különösen örültem belgyógyászati érdeklődésem miatt is. Részt vettem az Achilles-ínreflex lefutásának vizsgálatában. Egy alkalommal a szokásos közös ebéd folyamán az osztály egyik munkatársa felhívja figyelmemet a szomszéd asztalnál ülő fiatalemberre. „Belőle még nagy ember lesz” – mondta.

Ugy lett. A „nagy ember” a fiatal Füredi János volt, aki akkor első évét töltötte az intézetben. Azt hiszem, személyesen akkor kerültünk először kapcsolatba. A következő évben már olvashattuk érdekesítő beszámolóidat az ausztráliai pszichiátriai ellátásról. Ezek a sorozatban megjelent írások (Orvosi Hetilap) ablakot nyitottak nekünk – vasfüggöny mögé rekedt pszichiátereknek – egy akkor még alig elérhető világra.

Később mindkettőnket elvarázsolták a modern pszichiátriai törekvések, amelyeknek élvonalába igyekeztünk kerülni, ki-ki a maga területén. Pszichoterápia, csoportok, terápiás közösség... Te, János, egy hagyományos pszichiátriai osztályon forgattad fel a mindennapi élet évszázados „rendjét”. Én pedig a Nyéki úti Neurózis osztályt szerveztem át (amely akkor az egyetemhez tartozott) a terápiás közösség elvei szerint. Átjártunk egymáshoz nagycsoportokra, igyekeztünk megosztani tapasztalatainkat.

Neked köszönhetem, hogy közelebbi kapcsolatba kerülhettem Kun Miklóssal és Mérei Ferencsel. Sőt, Maxwell Jonesszal is. Egy szegedi rendezvényen együtt vacsoráztunk Jonesszal, aki akkor már pacemakerrel együtt élt, és épp ezzel kapcsolatos tapasztalatairól beszélt. Közben le nem vette szemét a vele szemben ülő feleségemről (ezt megérttem). Utólag megállapítottuk, a pacemaker semmi akadályt nem jelent...

A „Lipót” és az egyetemi klinika közötti szakmai rivalizálásban, esetenként feszültségekben, amelyek nagyrészt a „főnökök” közti személyes feszültségekre voltak visszavezethetőek, soha nem vettünk részt, még akkor sem, amikor már mindketten „jelentősebb” személyiségei voltunk a szakmának. Sőt, számos olyan beszélgetésre emlékszem, amikor mindezekről a feszültségektől függetlenül, barátilag tudtunk eszmét cserélni, éppen e feszültségek értelmetlenségéről.

Mindketten aktív szereplői lettünk a szakmai közéletnek. Közös nagy ügyünk, a pszichoterápia, egyúttal sikertörténet is. Bár én úgy érzem, abban, hogy a pszichoterápiás szakmának, a képzésnek ez az Európában is egyedülálló rendszere kialakult, elsősorban Neked van szereped. Ugyanakkor nagyon jól esik, hogy ha erről van szó, mindig közös ügyünkről beszélsz. A pszichoterápiák különböző területein tevékenykedtünk az évtizedek során. Sok más kiváló szakember ügybuzgalma mellett a kettőnk által képviselt területek eredményeképp alakulhatott ki a pszichoterápiás szakképzés integráló rendszere, a szakvizsgán szereplő módszerek és iskolák egyenrangú képviselője.

A Pszichiátriai Társaság még szalonképtelen lett volna, amikor a Rehabilitációs Társaság Pszichiátriai Szekciójaként szakmánknak szervezeti keretet sikerült „becsempészni” a szakmai közéletbe, s ebben oroszlánrészed volt. Én magam is örömmel vettem részt ebben.

Bár alkatodnál fogva vezető vagy, többször megcsodáltam azt a képességedet, hogy miként tudsz meghatározó, vezető személyiség lenni második, vagy akár sokadik emberként. Mégpedig úgy, hogy a vezető elfogadja ezt a „szereposztást”. A Kun Miklós vezette osztály így lett a hazai terápiás közösségi mozgalom bölcsője, így születtek nagy döntések helyettes igazgató korodban.

Ha előszedném nem létező, dobozokba ömlesztett fotóalbumomat, véget nem érő anekdotázásba kezdenék Veled közös utazásainkról (egy remek, összeszokott szakmai társaság keretében). Ezek közül az Amerikai Pszichiátriai Szövetség (APA) kongresszusai különösen is emlékezetesek. Veér András rendszeretőbb volt: úti- és útitárs történeteit megírta az Útitársak c. könyvében. Ezekben a történetekben feleségeink (nem tipikus pszichiáter-életpálya: mindvégig ugyanazok) is részt vettek időnként, s a közöttük kialakult kölcsönös szimpátia ugyancsak lényeges eleme a mi barátságunknak is. Hogy e kapcsolat nem lett még személyesebb, abban valószínűleg az eltérő szociális kapcsolatrendszer, az eltérő „gyökerek” is szerepet játszanak, mindkettőnk és feleségeink jelentős társadalmi, szakmai elkötelezettsége és igénybevétele mellett. Kettőnk kapcsolatában az

„urbánus” és a „népi” is jól megfér egymással, a kölcsönös tisztelet és elfogadás szellemében.

Mindig is csodáltam szervezőképességedet. Azért is, mert én magamat ebben nem tartom különösen nagyra. Fantasztikus, ahogy a társaságot vezetted, ahogy osztályt, tanszéket irányítottál. Mindezt úgy, hogy munkatársaid, beosztottaid jól érezték magukat köreidben. Szervező képességed különösen kiemelkedik a szakirodalom területén. Én is társszerzője vagyok egy-egy általad szerkesztett könyvnek, monográfiának. Ebben különösen jól kiegészítjük egymást.

A Pszichiátria Magyar Kézikönyve egy hatalmas vállalkozás, többszöri kiadása igazolja sikerét, s a szakorvosképzés nélkülözhetetlen eleme. Szerkesztő társaid és a szerzők szakmatörténeti korszakot nyitottak. Én inkább egyedül vállalkoztam, tisztelnél fogva az orvostanhallgatók számára megírt tankönyvvel. A szakvizsgázók többségének állásfoglalása szerint a két könyv sikeresen kiegészíti egymást. Kettőnk pályája ebben is összefonódik: a szakmai ismeretek összefoglalása, rendszerezése és használható, tanulható formában való közzététele.

Nevedhez hosszú éveket átölelő szakmatörténeti események fűződnek, mint például a Lillafüredi napok ma is élő sorozata. Közös élményeink fűznek bennünket a Pszichoterápiás Hétvégék szinte forradalmi eseménysorozatához. Te, mint emlékeim szerint Hidas Gyuri mellett a stáb tagja, magam, mint gyakori résztvevő, sok közös csoportlényben sütkéreztünk.

A sors úgy hozta, hogy a Kútvölgyi Kórház főigazgatójaként a Te egykori osztályodat is vezethettem 1992–94-ben. Jól megalkotott, puhára szőtt fészekbe ülhettem. A munkatársak jelentős része a Te vezetésed alatt nevelődött, vált olyan nyitottá, hogy az „új főnököt” is könnyen el tudta fogadni. Az osztály egészének szakmai színvonaláé eleve „egyetemi” mércével volt mérhető, így alig okozott nehézséget az osztály beillesztése az egyetemi struktúrába (de lényegében az egész kórházé sem volt megoldhatatlan).

Mindig csodáltam, miként tudsz banni a médiумokkal. Most is aktív centruma vagy a pszichiátriai szakma belső kommunikációjának, amelyért magam is, de a szakma egésze is hálával tartozik Neked.

Örülök, ha itt-ott, többnyire a Pszichiátriai Társaság elnökségi ülésein találkozunk. Jólesik kölcsönösen humorizálni az öregedő létmóddal együtt járó kisebb-nagyobb nyavalyák csínytevéseiben, amelyek arra figyelmeztetnek bennünket, hogy nélkülünk is megy az élet tovább (bár nem lesz ugyanaz).

Barátsággal:

Tringer László

A mentor-tanítvány kapcsolat barátsággá érett...

Minden ember életében vannak szubjektíve megélt percek és pillanatok, amelyekre utólagosan visszatekintve azt mondjuk, hogy meghatározták életünket, vagy legalábbis életünk egy fontos szakaszát.

A Füredi Jánossal való találkozás is egy ilyen pillanat volt számomra, meghatározta pályakezdésemet, amelyet a családterápia magyarországi (h)őskorszaka követett.

Természetesen csak nekem (h)őskorszaki, mert amikor Füredi Jánossal 1979. szeptember 25-én először találkoztam az akkori Központi Állami Kórház VI. emeleti szobájában, akkor már tudnom kellett volna, hogy János Kun Miklós egyik tanítványaként a honi családterápia alapjait Buda Bélával, Süle Ferencsel és Komlói Piroskával – hogy csak néhány nevet említsek – már lerakta. A helyzet pikantériája volt, hogy 1951-52-ben éppen ez a szoba édesapám, az akkoriban gégészként tevékenykedő. Kurimay Pál szobája volt, a KÁK korszakot megelőző OTBA kórház területén.

A végzést követően pályakezdő orvosként az akkoriban elérhetetlen Kútvölgyibe kaptam behívót Heckenast Ottó főigazgatótól, aki mint munkanélküli pályakezdőt – Schultheisz Emil formabontó javaslatára – az egészségügyi minisztérium 50-es „munkanélküliek listájáról” hívott be (többekkel együtt) a disszidálás miatt megüresedett helyekre.

Mivel az egyetem után neurológiára és pszichiátriára is jelentkeztem, a találkozóra úgy érkeztem, hogy nem tudtam melyik szakmát ajánlják fel. Akkor találkoztam először Füredi Jánossal – szakmai körökben csak Füredi Johnny-nak nevezték, elsősorban Kuncz Elemér, akinél egyébként a pszichiátriai gyakorlatomat töltöttem hatodévbén – a pszichiátria és a Béla király úti pszichoterápiás osztály vezetőjével.

A meghallgatás elején félénken megkérdeztem: hány ágyas a neurológiai osztály?

Némi meglepetés és döbbenet után János lazán közölte, hogy ez bizony pszichiátria, erre azt válaszoltam, hogy nem baj, pillanatnyilag örülök annak,

hogy pályakezdőként behívtak, és, hogy „lyuk van a hátsófelemen”.

Másnap kaptam egy telefont Füredi stílusban: „mától kezdve szervusz és szeretném, ha már holnaptól beállnál dolgozni, igaz, hogy a szerződésed csak október 1-től fog szólni”. Ekkor tudtam meg, hogy a sok jelentkező közül engem választottak.

Igy kerültem be abba a szociálpszichiátriai családterápiás szemléletű, később műhellyé formálódó csapatba, amely az életemet és a szakmai irányultságomat, későbbi munkásságomat megalapozta.

Füredi János mellett, akinek a fiatalságba vetett bizalmát és a mélyvízbe dobás unortodox módszerét megtapasztalhattam, lehetőségem nyílt a hazai modern szemléletű családterápiás megközelítések mellett kapcsolatba kerülni a családterápia és a szociálpszichiátria ismert nemzetközi személyiségeivel is. Így ismerhettem meg Böszörményi-Nagy Iván mellett Petr Bost (az első prágai családterápiás HÍD konferencia karizmatikus alakja), Florence Kaslowt, az IFTA alapító elnökét, Jeffrey Zeig-et, a H. Milton Ericsson hipnózis fenomen tanítványt, de Paul Watzlawick valamint Jay Haley is közéjük tartozik. Különös színfolt volt a George és Vasso Vasiliou házaspár, a családterápiás „görög” iskola karizmatikus személyiségei, akik szintén mély nyomokat hagytak bennünk.

Találkozhattam Philip Mechanic philadelphiai professzorral, pszichoanalitikussal, aki a University of Pennsylvánián hozzá is segített egy külföldi tanulmányúthoz. Jerry, mert ez volt a beceneve kötődését mutatta, hogy kutyája magyar nevet kapott, úgy hívták, hogy „Kicsi”.

Füredi János kiváló menedzserként, állandó lüktető és intenzív szakmai szervezőként, valamint finoman „csezegetőként” arra készítetett engem is, illetve munkatársaimat is, hogy hozzuk ki magunkból a maximumot.

A konfliktus kezelésére, amelyet nagyon sokan megtapasztaltunk és átvehettünk Tőle, talán legjobban az volt jellemző, amit Paul Watzlawick könyvcíme leír: A helyzet reménytelen, de nem súlyos.

A családterápiában is alkalmazott problémamegoldó orientáltságú vezetési stílusa és kiemelkedő szervező- és kapcsolatteremtő képessége mindig meghatározta és jelenleg is meghatározza bölcs korára, a vele kapcsolatban állók és környezetének atmoszféráját.

Ebbe néha az is beletartozott, hogy szavajárásával élve: krízishelyzetekben, néha az ember „a ruhatárba hagyhatja az önérzetét”.

A másik közös vonásunk a sport és ezen belül is a labdarúgás, valamint a labdajátékok szeretete, mint tutor és tanítvány gyakran teniszeltünk együtt, közben valamennyi a sporttal kapcsolatos kérdést a sportpszichológiától a sportgazdaságon keresztül meg lehetett vele beszélni.

Mivel családi kapcsolatai révén maga is kötődött a spanyol labdarúgáshoz és Puskás

öcsi korszakához, tősgyökeres Kispest Honvéd szurkolóként gyakran vitattunk meg az akkori élcsapatok akut kérdéseit.

Görgényi István vízilabda világbajnok és olimpiai bajnok edző hajdani kollégánkkal együtt a csapatjátékok szellemiségét át lehetett vinni a csoport és szülő nagycsoportok terápiájába, valamint ennek révén is bekerülhetett a nagycsoportok szellemisége a csapatsportok dinamikájának elemzésébe. Ez utóbbiról egyébként Görgényi István egy

jelentős rendszert is felépített – „Hunting-territory” elnevezéssel.

Számos történet él még emlékezetemben, több könyvének üzenetei (A rózsató is ideges, A kényszer kapui), de ezeket a történeteket a következő 85-90-95 éves évfordulókra tartogatom.

A kényszer kapui könyvből Paulo Coelho-t is idézve: nem csak János, hanem én is szerencsés fickónak érezhetem magam, hogy a sors úgy alakította az életemet, hogy egy fontos periódusban találkozhattunk és a mentor-tanítvány kapcsolat barátságá érett.

Kedves János!

Ahogy írod a könyvedben: „a szerencse valójában nem más, mint hogy az ember körülnéz, hogy meglássa, hol vannak a barátai, mert az angyalok az Ő szavaikon keresztül hallatják a hangjukat”.

ISTEN ÉLTESSEN SOKÁIG!

Kurima Tamás

„A Johnny az egy szociális zseni!”

Kedves Professor Úr, Kedves János!

Elrepült az idő, alig pár éve ünnepeltük a 70. születésnapodat, és lám, itt a 80! A kerek évfordulók kapcsán hosszasan időzik az ember az emlékeknél. Most így végigtekintve a majd' negyedszázadot, amióta közelebbről ismerhetlek, sokféle arcod villan elő.

Még fiatal pszichiáter koromban, hallgatva magas színvonalú előadásaidat, nem győztem csodálkozni azon is, hogy moderátorként milyen egyedi atmoszférát tudtál teremteni. Elképesztő memóriádnak köszönhetően ismered az ország különböző részein dolgozó kollégákat, a rád jellemző körültekintéssel odafigyeltél mindenre, ami a szakmában történik, mint egy „pater familias”. Úgy beszéltek Rólad, hogy „A Johnny az egy szociális zseni!” Megtapasztalhattam: milyen találó a jelző.

Fontos volt számodra, hogy figyelemmel kíséred a „vidéki” szakmai életet. Mi Egerben kicsit kivételezettnek éreztük magunkat, hiszen szívesen jöttél ide vissza első szakmai évved helyszínére. Jó volt érezni a támogatásod, törődésed – biztattad a fiatal kollégákat is előadásra, publikálásra.

Első cikkünk, emlékszem, az asszimilációról szólt, kollégákkal közösen írtuk – nagyon kellemes csalódás volt, ahogyan pártoltad, és „reklámoztad”, addig másoktól nem tapasztalt módon.

Eszembe jut egy másik, régi emlék, egy mátraházi továbbképzés, életem első power pontos előadása – ott szembesültem magas mércéddel, hisz a közvetlenség mellett igen szigorú elvárásokat támasztottál (velünk, családterapeutákkal szemben különösen) a szakmai, nyelvi és formai („egy dián max. 6 tétel!”) igényesség szellemében. Ez a későbbiekben is meghatározó volt, így aztán, a dicséret egy-egy jó prezentációért duplán hatott!

Immár évek óta együtt szervezzük az Őszi Pszichiátriai Napokat (egyszer csak azon kaptam ma-

gam, hogy kijelöltél a csapatba, és kész...) – itt a szabad ötletelés színes kavalkádjára jellemző a mai napig. Nagyszerű brain-stormingok, kulturális kalandozások születtek találkozásainkból. Még most is fáradhatatlan vagy, ha egy jó szakmai programról, oktatásról van szó, így idén is eljöttél a Családterápiás Vándorgyűlésre. Ezekon a konferenciákon otthonos, szűkebb körű beszélgetések is zajlanak, akár reggeli közben, akár a medencében, és itt megint megismerhetjük egy másik arcodat. Laza, baráti időtöltésekre is emlékszem, Egerben, a pincéknél készített vörösboros szarvaspörköltet is sokáig emlegetted, hálás vendégként!

Szívből kívánom, hogy még sokáig maradj közöttünk, legyen sok „víg napod” jó egészségben, családdal, barátaid körében!

Boldog születésnapot!
Szeretettel és hálával:

Moretti Magdi

Mindig az osztályvezetőnek kell elvinni a balhét...

Szádóczky Erika 16 éven át dolgozott együtt Jánossal, közös munkájuk legfontosabb jellemzőjének a változatosságot és a folyamatos újdonságkeresést tartja. És azt, hogy az ünnevelt főnökként mindig védőernyőt borított munkatársai feje fölé: „a felelősség az enyém, csak tudjak róla”.

A változatossághoz persze a külső körülmények is hozzájárultak. Ugyanaz az osztály ugyanabban az épületben az évek során más néven, más intézményekhez tartozott. Kezdetben dolgoztunk az Orvostovábbképző Egyetem Pszichiátriai és Klinikai Pszichológiai Tanszékén, később „Haynal Imre” Orvostudományi Egyetem Pszichiátriai, Addiktológiai és Gyermekpszichiátriai Tanszékén, ezután a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Pszichiátriai, Addiktológiai és Gyermekpszichiátriai Tanszékén, végül az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet I. Pszichiátriai Osztályán.

Az osztályon dolgozók munkáját változatosá tette, hogy a betegellátás (fekvő és ambuláns) mellett az oktatás és a kutatás is a mindennapi feladatainkhoz tartozott. Gyakran vehettünk részt kongresszusokon, ahol az előadás, vagy a poszter prezentálása szinte kötelező volt. A kongresszusi előadások nem lehettek akármilyenek. Az előadásra és a hozzá készült diákra, valamint a poszterek minőségére Füredi prof. kiemelkedő figyelmet fordított. Nagy hangsúlyt fektetett a diák áttekinthetőségére, az időkeret betartására és arra, hogy az előadás ne felolvasás legyen. Valamennyi előadó, ha nem is túl nagy lelkesedéssel, de gyakorolta előadását házi körülmények között mielőtt a kongresszuson elhangozhatott volna, és meg is kapta a többiektől a nem mindig kellemes kritikát. Az egyetlen kongresszust ahová nem vittünk előadást – csupán Füredi Jánosnak volt szakmai feladata – Yokohama-ban rendezték. Itt a szakmai programok helyett, időnként a helyi érdekességeket, szokásokat tanulmányoztuk.

Az oktatók folyamatos képzése nélkül természetesen nem lehetett megfelelő az oktatás színvonala. Számomra az egyik legemlékezetesebb továbbképzést a magyar származású, de Kanadában élő Keintner Gábor családterapeuta tartotta. Előadása után a gyakorlatokon mi, a munkatársak alakítottuk a családot és a terapeutát egyaránt – a jelenetekben óhatatlanul megjelentek a szemé-

lyes, nem egyszer igencsak szórakoztató problémák, feszültségek.

Sok érdekességet hozott magával a rezidensképzés bevezetése. Néha a kapcsolódó esetmegbeszéléseken az oktatók különböző szemlélete is kifejezésre jutott, ami igen tanulságos volt és a hallgatók nagyon élvezték. Egy ilyen alkalommal Arató Mihály és Szakács Ferenc közösen vezettek egy ülést, amelyen kemény vitát követően a biológiai és a pszichológiai megközelítés eltérő diagnózist eredményezett. Színesítette és teljessé tette az egyes esetismertetések, Füredi professzor rendszerszemlélete.

Kis- és nagycsoport, mozgásterápia, pár- és családterápia egyaránt szerves része volt a betegellátásnak, az egyéni pszichoterápia mellett (egy időben 4 pszichológus dolgozott az osztályon).

Böszörményi-Nagy Iván
amerikai pszichiáter professzorral

A pszichológiai és szociálpszichiátriai szemlélet mellett a biológiai pszichiátria is jelentős szerepet kapott mind a kutatásban, mind a terápiában. A farmakoterápiában is napra készek voltunk, próbáltuk a legkorszerűbb szemléletet képviselni. Tanfolyamokat szerveztünk a gyógyszervizsgálatok helyes kivitelezéséről (GCP), magunk is végeztünk II. és III. fázisú klinikai vizsgálatokat.

Amikor Moussong-Kovács Erzsébet professzor asszonyt az Orvostovábbképző Egyetem Pszichiátriai Tanszékén Füredi János követte, Kapusi Gyula pszichológus, akivel a Kútvölgyi kórház pszichiátriai osztályán már évek óta dolgoztak együtt, a következőt mondta: „minden alkalommal, amikor János valamely külföldi úttjáról hazajön valami újdonságra kell számítani, függetlenül attól, hogy kongresszusról, hivatalos vagy magánjellegű utazásról érkezett”.

Az újítás a betegellátásban, az oktatásban és a kutatásban egyaránt megnyilvánult. Az oktatásban az egyik legemlékezetesebb új módszer a „problem based learning” tanulása és alkalmazása volt. Eisler Olgával vezettünk néhány foglalkozást, de miután a felkészülés az oktatók számára nagy megterhelést jelentett, sajnos nem sikerült tartós oktatási módszerré fejleszteni. Ugyanakkor, ha bármelyik munkatársának volt valami ötlete, azt hagyta szabadon kibontakozni. Mindig azt mondta: „a felelősség az enyém, csak tudjak róla”, „ha rosszul alakulnak a dolgok mindig az osztályvezetőnek kell elvinnie a balhét, és ezt vállalnom”.

A munkatársak meglehetősen szabadsága tette lehetővé, hogy pl. az általam vezetett részlegben a viziteket mozgással és relaxációval egybekötött csoportos beszélgetéssel helyettesítettük, melyben a dolgozók és a betegek együtt vettek részt. Ezt a módszert a betegek nagyon szerették, a dolgozók már sokkal kevésbé.

A Családorvosi Tanszékkel karöltve éveken keresztül folytattuk a családorvosok pszichiátriai

képzését, előadásokat tartottunk az ország több pontján. Számomra a legemlékezetesebb az volt, amikor oktató filmet készíthettünk, amelyben az előadók mellett a betegek is szerepeltek.

Amikor a 90-es években a pszichiátriai epidemiológiai vizsgálatok világszerte előtérbe kerültek, Füredi János korábbi kapcsolatai révén és egy céges ösztöndíjjal San Antonióban volt lehetőségem megismerkedni egy akkoriban világszerte alkalmazott kérdőívvel, melyet lefordítása után osztályunkon adaptáltunk a hazai körülményekre. Ez a kérdőív szolgált a hangulat- és szorongásos zavarok magyarországi felmérésére. Egy ilyen felmérés természetesen nem kis összegbe került, hiszen ki kellett nyomtatni a kérdőíveket, fizetni kellett a kérdezőbiztosokat. Az anyagi háttér megteremtését is Füredi János vállalta.

Széleskörű kapcsolatrendszere és fantasztikus szervezőkészsége lehetővé tette, hogy a szükséges anyagi forrás mindig rendelkezésre álljon. Az egyetlen, amit saját zsebből kellett finanszírozni,

Moussong Erzsébettel

az a poszter volt, amelyen az első Magyarországon végzett pszichiátriai epidemiológiai felmérés eredményeit mutattuk be az Amerikai Pszichiátriai Társaság egyik New Yorkban rendezett kongresszusán. A 90-es években egy színesben nyomtatott poszter elkészítése nem volt egyszerű, utolsó percben, az indulás előtti estére készült el, ami nem kevés izgalommal járt. Mellesleg az epidemiológiai vizsgálatunk eredményeinek statisztikai feldolgozását a mai napig nem tudtuk teljesen befejezni.

János tevékenységéről egy egész könyvet lehetne írni, csupán egy-egy – főként számomra – jelentős epizódot emeltem ki, a teljesség igénye nélkül. Közös munkánk befejeződött, de kapcsolatunk, talán mondhatom barátinak, azóta is tart, remélem még nagyon sokáig!

Szádóczy Erika

Te voltál az, aki bekapcsoltad a magyar pszichiátriát a nemzetközi vérkeringésbe...

Jánoskám!

Remélem megbocsátod, hogy a közel 50 éves ismeretségünkre és több mint 4 évtizede tartó barátságunkra való tekintettel ebben a nyílt levélben is az általam megszokott módon, a „Jánoskám” megszólítással éljek. 1969 szeptemberében találkoztunk először az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet Kun Miklós Professor Úr által vezetett III/A női osztályán, ahol akkori (és azóta is folyamatosan hatályban lévő) feleséggel, Harmati Lídiával a szigorló év pszichiátriai gyakorlati idejét töltöttük. Te voltál – akkori nőmenklatúrával élve – Füredi orvos, az első élő pszichiáter, akivel addigi rövid életemben találkoztam. Te mutattad be nekünk azt a nagy forgalmú, akut, felvételes pszichiátriai osztályt és az ott folyó munkát, amelynek láttán eldöntöttem, hogy pszichiáter leszek. Hamar kiderült, hogy akkor pontosan 10 évvel voltál idősebb mint én, és mivel most is én vagyok 10 évvel fiatalabb nálad, ebből következik, hogy szerencsére még mindketten élünk, és ez az elmúlt évtizedek történéseit is figyelembe véve nem kis teljesítmény.

A későbbiekben voltál olyan kedves bevonni a kandidátusi disszertációhoz szükséges adatgyűjtésbe és ez a munka egyben felkeltette érdeklődésemet a tudományos kutatás iránt is.

Később, 1974-ben, már három éve végzett orvosként, akkor ezt képesítés nélküli segédorvosnak (röviden kép. nélk. seg. orv.-nak) hívták, már az osztályon közvetlen munkatársad voltam, de egy évvel később, mint adjunktus a Pávilonba kerültél osztályvezetőnek, így útjaink – legalábbis fizikailag – szétváltak.

Kapcsolatunk szerencsére ezután sem szakadt meg. A Magyar Pszichiátriai Társaság későbbi elnökeként bevontál a vezetőség munkájába, és a Pszichiátriai Világszövetség vezetőségének tagja-

ként Juhász Pál professor mellett Te voltál az, aki bekapcsoltad a magyar pszichiátriát a nemzetközi vérkeringésbe. A Pszichiátriai Szakmai Kollégium elnökeként, az Orvostovábbképző (később Haynal Imre nevével fémjelzett) Egyetem Pszichiátriai Tanszékének vezetésével, valamint a Pszichiátria Magyar Kézikönyvének megálmodásával, megszervezésével és szerkesztésével a hazai pszichiátria fejlődése tekintetében elévülhetetlen érdemeket szerezteél.

Együtt küzdöttünk 10 évvel ezelőtt az OPNI indokolatlan, aljas módon végrehajtott bezárása ellen is, ez esetben sikertelenül. Ugyanakkor Németh Attilával együtt oroszlánrészed volt az új Országos Intézet, a Nyíró Gyula Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet megszervezésében és szakmai irányításában. Mivel magam is részt veszek ezen új országos intézet munkájában, emberi és szakmai kapcsolatunk ismét intenzívebbé vált.

Nyolcvanadik születésnapod alkalmából nagyon sok szeretettel gratulálok, és kívánok jó egészséget, sok boldogságot, barátod,

Rihmer Zoli

Köszönöm, hogy még a kórusunkat is meghallgattad!

Kedves Professor Úr!

A kilencvenes évek hajnalán, 1992 őszén, amikor bekopogtattam Hozzád, mint a Magyar Pszichiátriai Társaság akkori elnökéhez, még nem sejtettem, hogy 25 év múlva is közvetlen munkatársaid között leszek, és így köszönhetlek Téged ezen a kerek évfordulón.

Soha nem fogom elfelejteni azt a kedvességet és bizalmat, amellyel kezdőként rögtön mindenkinek bemutatnál, mint a Magyar Pszichiátriai Társaság új szervező titkárát. Az akkor induló céges kapcsolatok képviselőinek is úgy jellemeztél, hogy minden ügyben hozzám for-

Már kilenc éve együtt ötletelünk a Lélekemelő szerkesztő bizottságában, évek óta együttműködünk az Őszi Pszichiátriai Napok szervezésében és még számos kisebb-nagyobb ügyben.

Az évek során arra is fény derült, hogy mindketten a Bartók Rádiót hallgatjuk és operarajongók

Szombathelyi Éva, Kuncz Elemér, Horváth Szabolcs, Füredi János, Bitter István, Harmatta János, Szűcs Attila, Stark András, Szabó Péter

duljanak, mert én mindent elintézek és élvezem a Te bizalmadat. Ez fantasztikus erőt adott ahhoz, hogy mielőbb átlássam a társasági viszonyokat, megismerjem a kollégákat, előrébb vigyem az MPT ügyeit! Egész elnökséged alatt és azóta is érzem támogató és mindenre figyelő jelenlétedet a munkámban és a társaság életében is. Élünk meg együtt sok szép rendezvényt, sokszor humoros, néha nehéz pillanatot. A 25 év alatt végig az elnökség tagja voltál, így munkakapcsolatunk soha nem halványodott.

vagyunk. Ezért találkozásainkkor mindig a komolyzenéről is esik néhány szó. Nagyon örülök és ezúton is köszönöm, hogy egyszer a kórusunkat is meghallgattad!

Kívánom, hogy még sokáig legyen erőd és egészséged, hogy közös ügyeinket óvó tekintetteddel kövesd és mindenre kiterjedő figyelmeddel munkánkat támogasd!

Szeretettel:

Turjányi Katalin

Tőled lehetett megtanulni, hogy mindig van kiút...

Kedves János!

Soha nem dolgoztam közvetlenül melletted, de mindig a közeledben. Sokat köszönhetek Neked. Két alkalommal is javasoltad, hogy utódod legyek. Egyszer sportkórházi éveim alatt, ez végül nem jött létre, majd Bitter Pistával állítottál párba minket az MPT elnöki és főtitkári posztjáért. Ismeretségünk azonban jóval korábbi. Támogatója és résztvevője, nagycsoport vezetője voltál a Pszichoterápiás Hétvégeknek, ott voltál a Tündérhegy bölcsőjénél és a hivatalos nevének névadója is Te voltál.

Mindig csodáltam, hogyan tudtál új kezdeményezések mellé állni és rengeteg ötlettel, kitartással megvalósítani. Pszichiáter generációk köteleződtek el a szakmának, lettek vezető egyéniségek a hazai pszichiátriának. Sokan táplálkoztak a Te elkötelezettségéből.

Bámultam a kitartásodat, ahogyan egy-egy helyzetből fel tudtál állni és újat, a legjobbat kihozni belőle. Legyen az akár a tanszéked megszűntetése, beolvasztása, vagy az OPNI megszűnése. Tőled lehetett megtanulni, hogy mindig van kiút, mindig tovább kell és lehet lépni.

Újításaid, kezdeményezéseid ott viselik ujjlenyomatodat a hazai pszichiátrián. Külön szíveden viseltesd az ifjú generáció, a rezidensek sorsát.

Mind a pszichoterápiás szakvizsga létrejöttében, mind a pszichiátriai rezidens képzés elkezdésében múlhatatlan érdemeid voltak. Munkálkodtál a hazai pszichiátria nemzetközi reputációján is. Szívügyed volt és maradt az MPT, és azok a rendezvények, amelyek a pszichiátria és a kultúra viszonyát helyezték előtérbe, szolgálták a szakma arcukat (Lillyfüred, Őszi Pszichiátriai Napok, Lélekemelő Konferenciák).

Külön öröm és megtiszteltetés, hogy a Lélekemelő szerkesztésében láttam kifogyhatatlan ötleteidet, briliáns kapcsolati rendszeredet. Mindenre ügyeltél, mindenre figyeltél, ami pszichiátria. Nagyon örülök, hogy Veled együtt dolgozhatom. Mosolygós arcod, pozitív hozzáállásod fénylő nap-sugár szakmánk borongós felhői között.

80. születésnapodra szeretettel és tisztelettel kívánok jó egészséget és örömteli visszatekintést!

Harmatta János

„Irigyeltem és irigylem máig tartó energiádat”

Tisztelt Professor Úr, Kedves János!

Megtisztelő számomra, hogy lehetőséget kapok arra, hogy nyílt levélben köszönhetlek születésnapod alkalmából.

Röviddel a rendszerváltás után, a Lipóton az utolsó évünket töltöttük a szakvizsga előtt. Akkor vetted át a tanszéket a Nyéki úton és ismerhettelek meg személyesen. Addig csak a szakvizsgázók legendáiból ismertelek, akik számítottak „Füredi Johny rettegett kérdéseire”, amelyekkel próbáltad becsempészni a kultúrát és a humánumot a receptorokkal fertőzött technokrata orvosi gondolkodásunkba.

Aztán egyszer csak összehívtál minket, hogy legyünk partnerek egy új szakorvosi képzési rendszer kidolgozásában. Indokoltad, ki tudhatja jobban mire van szükségünk, fiataloknak, mint mi magunk. Attól kezdve lettünk mi segédorvosok rezidensek, lett tutori rendszer, és kezdett csírázni az új képzés. Aztán az egységes tankönyv, a pszichoterápiás képzés bekapcsolása... Paradigmaváltás zajlott, szerencsém volt, hogy pont akkor, pont ott lehettem.

A szakvizsga után is bíztál bennünk, kitakarítottuk a nyéki úti alagsort és Arató Mihály vezetésével indulhatott az akkor hiánypótló ambulancia, a konzultációs rendelések.

Emlékszem, nehezteltél, miért nem kértem a véleményed, mikor Mihály kitartó meggyőző érveinek engedve becsuktam magam mögött a Lipót kapuját. (Sajnos az idő minket igazolt, de ez már egy másik történet.)

Szorgalmaztad, hogy fiataloként csatlakozzunk a Magyar Pszichiátriai Társasághoz, mert együtt többet tudunk tenni szakmánk elismeréséért. Elnökséged alatt indult a folyamat, amiben láthatuk, hogy „Lillafüredtől a Kongresszusi Központig, a lipóti faháztól a WPA-ig” nemzetközileg is ismert, Magyarországon elismert tudományos orvostársasággá fejlődött az MPT. Köszönöm Neked azt a támogató ösztönzést, amivel a társaság elnöke lehettem és köszönöm mindazt az aktív támogatást, amit a mai napig tiszteletbeli elnökként kapunk Tőled.

Bár közvetlen tanítvány nem voltam, sokat tanultam Tőled. Irigyeltem és irigylem máig tartó energiádat, amivel a pszichiátria közéletében jelen vagy. Azt a figyelmet, amivel a körülötted lévőket illeled. Azt a tudást, amivel a legnehezebb konfliktusokat is megoldandó feladattá tudod egyszerűsíteni. Azt, ahogy a mai napig a fiatalokat támogatod, ahogy kiállsz a véleményed mellett. Azt, ahogy kiálltál az OPAI mellett, ahogy képviseled az ott folyó szakmai és oktató munkát.

Évekkel ezelőtt felhívtad a figyelmemet, hogy már nem vagyunk fiatal pszichiáterek. Ezért vigyázzok, ne essek az emlékek végtelen felidézésének a csapdájába.

Kedves János!

A fenti néhány, meghatározó személyes élmény felidézésével köszöntelek, és gratulálok Neked 80. születésnapod alkalmából. Szeretettel kívánok boldogságot, sok erőt, jó egészséget!

Őszinte barátsággal,

Molnár Karcsi

*Boldog
Születésnapot!*

